

Förklarande anmärkning som åtföljer förslaget till översyn av riktlinjerna för statligt stöd till jordbruk, skogsbruk och landsbygdsområden samt till förordningen om gruppundantag för jordbruket

Syftet med denna anmärkning är att klarlägga målet med och tillämpningsområdet för förslagen till reviderade riktlinjer för statligt stöd inom jordbruks- och skogsbrukssektorn och i landsbygdsområden (*riktlinjerna*) och gruppundantagsförordningen för jordbruket (*gruppundantagsförordningen*). Den utgör ett följedokument till samrådet om de två förslag som kommer att pågå till och med den 13 mars 2022.

Medborgare, organisationer och myndigheter uppmanas att lämna synpunkter på dessa utkast till regler för statligt stöd inom jordbruks- och skogsbrukssektorn samt i landsbygdsområden. Utöver samrådet kommer två möten att hållas med medlemsstaterna för att också inhämta deras synpunkter på gruppundantagsförordningen.

Samrådet om riktlinjerna inleds på grundval av den engelskspråkiga versionen av utkastet. Översättningar till alla EU-språk¹ kommer allteftersom de färdigställs att läggas till på webbplatsen. Samrådet om gruppundantagsförordningen inleds på alla EU-språk,

Berörda parter uppmanas att ange vilket av de två instrumenten som deras synpunkter avser.

Berörda parter uppmanas att lämna sina kommentarer i elektroniskt format och bör tydligt ange om svaret är konfidentiellt. Om så är fallet bör en icke-konfidentiell version, som kan offentliggöras på GD Konkurrens webbplats, också lämnas in.

1. Bakgrund

De nuvarande reglerna, som började gälla den 1 juli 2014, upphör att gälla den 31 december 2022. Resultatet av dem har utvärderats och redovisas i ett arbetsdokument från kommissionens avdelningar som offentliggjordes den 19 maj 2021². Utvärderingen visade att de befintliga reglerna överlag fungerar väl, men att vissa riktade justeringar är nödvändiga för att anpassa dem till EU:s nuvarande prioriteringar, särskilt till den framtida gemensamma jordbrukspolitiken (nedan kallad *GJP*) och den europeiska gröna given. En framåtblickande konsekvensbedömning pågår. Resultaten av det offentliga samrådet kommer att bidra till den processen.

Det offentliga stödet till utvecklingen av jordbruks- och skogsbrukssektorerna ingår i GJP i bred bemärkelse. Det offentliga stöd som ges inom ramen för GJP är avgörande för att säkerställa en skälig levnadsstandard på landsbygden, stabilisera marknaderna och till rimliga priser trygga konsumenternas försörjning. Det nuvarande regelverket för statligt stöd är förenligt med GJP-reglerna, och de nya reglerna syftar till att i möjligaste mån bibehålla denna ordning.

I de två instrumenten för statligt stöd fastställs en särskild, skräddarsydd ram för tilldelning av offentliga medel till jordbruks- och skogsbrukssektorn och till landsbygdsområden. Syftet

¹ med undantag för iriska för detta offentliga samråd. De kommande instrumenten för statligt stöd kommer dock också att finnas tillgängliga på iriska.

² [Översyn av reglerna för statligt stöd till jordbruk, skogsbruk och landsbygdsområden – Konkurrens – Europeiska kommissionen \(europa.eu\)](#)

med översynen är att se till att det offentliga stödet är välriktat och leder till att jordbruksproduktionen och skogarna sköts på ett modernt, ekonomiskt livskraftigt och ekologiskt hållbart sätt. Ett viktig politisk prioritering i detta avseende har varit att bidra till att målen med den gröna given uppnås, särskilt ”från jord till bord” och strategierna för biologisk mångfald. Den nuvarande ramen för statligt stöd kan potentiellt redan bidra till övergången till ett hållbart och miljövänligt jordbruk. Ambitionen med de nya reglerna är att skapa fler möjligheter att uppnå målen med den gröna given.

2. Föreslagna ändringar i utkastet till de två reviderade instrumenten

Utvärderingen av de nuvarande instrumenten för statligt stöd visade att de båda är ändamålsenliga och att målen med dem har uppnåtts. I utvärderingen identifierades dock också vissa frågor som måste beaktas vid utformningen av de framtida reglerna för statligt stöd.

Mot bakgrund av detta har översynen följande övergripande mål:

- Förutsägbarhet, rättssäkerhet och samstämmighet i kontrollen av statligt stöd.
- Förenlighet med målen för den gröna given och GJP-målen.
- Förenkling, effektivare förfaranden för statligt stöd och minskade administrativa kostnader.

Översynen av reglerna för statligt stöd till jordbruk, skogsbruk och landsbygdsområden följer på utvärderingen av hur 2014 års regler fungerar med avseende på relevans, ändamålsenlighet, effektivitet, samstämmighet och EU-mervärde. Analysen byggde främst på erfarenheten av ärendehantering och interna uppgifter, men även på resultaten av en extern studie om utvärdering av stöd och ett öppet offentligt samråd.

De ändringar som föreslagits i förhållande till nuvarande regler sammanfattas i denna förklarande anmärkning. För varje förslag anges här huruvida det rör sig om båda instrumenten för statligt stöd eller endast det ena av dem. Om betydande förändringar av den praktiska politiken läggs fram, kommer dessa att analyseras i en separat konsekvensbedömning.

Följande aspekter av reglerna är föremål för översyn:

- (i) Allmänna bedömningsprinciper.
- (ii) Förenligheten med den framtida förordningen om den gemensamma jordbrukspolitik/strategiska planer.
- (iii) Föråldrade eller delvis föråldrade bestämmelser ska utgå.
- (iv) Ändringar för att bidra till uppfyllandet av målen med den gröna given.
- (v) Utvidgning av tillämpningsområdet för gruppundantagsförordningen

- (vi) Vissa stödåtgärder, som redan omfattas av andra regler om statligt stöd, såsom riktlinjerna för regionalstöd och den allmänna gruppundantagsförordningen (EU) nr 651/2014, ska inte längre omfattas av riktlinjernas tillämpningsområde.
- (vii) Ändringar av vissa allmänna villkor som gäller alla regler om statligt stöd, även inom andra sektorer av ekonomin.
- (viii) Ändringar rörande särskilda stödåtgärder för jord- och skogsbruk.

I. Allmänna bedömningsprinciper

Denna ändring gäller båda instrumenten.

De gemensamma bedömningsprinciper som infördes genom 2014 års initiativ för modernisering av det statliga stödet måste ses över mot bakgrund av domen i mål T-356/15, Österrike mot kommissionen (dom avseende Hinkley Point C). I denna dom gjorde domstolen en viktig tolkning av artikel 107.3 c i EUF-fördraget. Den föreslagna strukturella förändringen är en återspeglning av denna tolkning.

Översynen av de gemensamma bedömningsprinciperna görs enligt en övergripande strategi som är gemensam för alla nyligen reviderade instrument för statligt stöd. De föreslagna ändringarna är förenliga med dessa andra instrument för statligt stöd, samtidigt som vissa distinktioner som tar hänsyn till jord- och skogsbrukssektorernas särdrag bibehålls.

II. Förenlighet med den kommande förordningen om den gemensamma jordbrukspolitik och strategiska planer

Denna ändring gäller båda instrumenten.

Medan stöd till landsbygdsutveckling som medfinansieras av Ejflu för jordbrukssektorn är undantaget från tillämpningen av reglerna för statligt stöd (jfr artikel 145.2 i [förordning \(EU\) 2021/2115](#), (nedan kallat *strategiska GJP-planer*), är stöd som samfinansieras inom ramen för Ejflu för skogsbruk och annan verksamhet i landsbygdsområden föremål för faktisk kontroll av statligt stöd. För att förenkla förfarandena för statligt stöd till landsbygdsutveckling återspeglar därför 2014 års riktlinjer för statligt stöd och gruppundantagsförordningen för regionalstöd reglerna för landsbygdsutveckling.

Den subsidiaritetsbaserade strategi som planeras för den framtida politiken för landsbygdsutveckling inom ramen för GJP innebär en teknisk svårighet vid utarbetandet av de nya reglerna för statligt stöd. Inom ramen för ovan nämnda förordning om strategiska GJP-planer kommer EU att fastställa grundläggande politiska parametrar, men det blir medlemsstaternas uppgift att skräddarsy sina insatser för landsbygdsutveckling efter sina särskilda behov, samtidigt som de hålls förenliga med målen i den gröna given och den rättsliga ramen för den nya gemensamma jordbrukspolitik.

På grund av den subsidiaritetsbaserade strategin är det omöjligt att i reglerna om statligt stöd återge samtliga möjligheter och villkor som enligt medlemsstaterna kan behöva inkluderas i deras strategiska planer. I de reviderade reglerna för statligt stöd föreslås därför en allmän klausul för presumtion om förenlighet med reglerna för landsbygdsutvecklingsinterventioner

som ingår i de strategiska planerna, för vilka det krävs statligt stöd. En sådan förenlighetspresumtion är underkastad villkoret att vissa allmänna principer för statligt stöd iakttas. Ingen finansiering kan ges för rörelsekapital, såvitt stödet inte ges i form av finansieringsinstrument, det offentliga stödet får inte utgöra driftsstöd och det får inte beviljas företag i svårigheter.

Genom denna förenlighetsklausul garanteras att nödvändiga förfaranden för kontroll av statligt stöd följs, samtidigt som medlemsstaterna kommer att kunna utforma sina strategiska planer i enlighet med sina behov.

III. Föråldrade eller delvis föråldrade bestämmelser ska utgå

Denna ändring gäller båda instrumenten.

Detta förslag är i hög grad kopplat till föregående punkt. De nuvarande särskilda villkoren för förenlighet med regelverket är i princip identisk med den lagstiftning om landsbygdsutveckling som antogs inom ramen för GJP 2013. Med tanke på att GJP har förändrats måste reglerna för statligt stöd anpassas i enlighet därmed. Dessutom har vissa villkor under tiden blivit föråldrade eller delvis föråldrade. De reviderade texterna har i tillämpliga fall uppdaterats.

IV. Ändringar för att bidra till målen med den gröna given.

Dessa ändringar berör båda instrumenten.

Den nuvarande ramen för statligt stöd kan potentiellt redan bidra till övergången till ett hållbart och miljövänligt jordbruk. Därför krävs det inte någon stor översyn av de befintliga reglerna.

Syftet med översynen är att fastställa ännu ambitiösare regler som kan bilda en ram för statligt stöd med möjlighet att på ett lämpligt sätt bidra till förverkligandet av målen i den europeiska gröna given, på det sätt som dessa uttrycks i strategin ”från jord till bord”, strategin för biologisk mångfald 2030 och skogsbruksstrategin från 2030, samt de mål som fastställs i den europeiska klimatlagen.

Dessutom visade utvärderingen att vissa åtgärder, som skulle ha kunnat bidra till målen för den gröna given, inte var tillräckligt långtgående för att få effekt.

Därför föreslås det att vissa befintliga åtgärder anpassas för att stärka incitamenten för jordbrukare och skogsbrukare att delta i åtgärder som bidrar till målen med den gröna given. Frågor som rör klimatförändringarna ägnas särskild uppmärksamhet.

V. Utvidgning av tillämpningsområdet för gruppundantagsförordningen

Vissa stödåtgärder kunde inte införas i den nuvarande gruppundantagsförordningen när den antogs 2014, eftersom kommissionen vid den tidpunkten inte hade tillräcklig erfarenhet av ärendehantering. I dag uppfyller de kraven i bemyndigandeförordning (EU) 2015/1588 och kan därigenom tas med i gruppundantagsförordningen. Åtgärderna förtecknas nedan.

När det gäller jordbrukssektorn föreslås förordningen omfatta följande:

- Stöd för att kompensera jordbrukare för skador orsakade av skyddade djur.

- Stöd för att kompensera jordbrukare för nackdelar i samband med Natura 2000-områden.

När det gäller skogsbrukssektorn, innehåller gruppundantagsförordningen redan idag medfinansierade stödåtgärder. Det föreslås att vissa stödåtgärder som uteslutande finansieras med nationella medel läggs till:

- Beskogning och skapande av skogsmark.
- Trädjordbruk.
- Förebyggande av och återställande efter skador på skogar.
- Investeringar som förbättrar skogsekosystems återhämtningsförmåga och miljövärde.
- Områdesspecifika nackdelar på grund av vissa obligatoriska krav.
- Stöd för investeringar i infrastruktur som avser utveckling, modernisering eller anpassning av skogsbrukssektorn.
- Investeringar i skogsbruksmetoder och i bearbetning, mobilisering och marknadsföring av skogsbruksprodukter.
- Bevarande av genetiska resurser i skogsbruket.
- Grundande av producentorganisationer inom skogsbrukssektorn.

När det gäller landsbygdsområden, föreslås slutligen följande:

- Stöd för grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen i landsbygdsområden som medfinansieras av Ejflu.
- Stöd för kostnader som uppstår för små och medelstora företag som deltar i LLU-verksamhet eller verksamhet i operativa EIP-grupper.
- Begränsade stödbelopp till små och medelstora företag som drar nytta av LLU-projekt eller projekt inom operativa EIP-grupper.

VI. Undantag från tillämpningsområdet för vissa stödåtgärder som redan omfattas av andra regler om statligt stöd

Denna ändring gäller båda instrumenten.

Det föreslås att vissa stödåtgärder som redan omfattas av andra instrument för statligt stöd undantas från tillämpningsområdet för riktlinjerna, särskilt från förordning (EG) nr 651/2014 (allmän gruppundantagsförordning) och riktlinjerna för regionalstöd.

Denna ändring gäller stödåtgärder till förmån för landsbygdsområden. Syftet är att undanröja parallella, dubbla och potentiellt olikartade villkor för samma stödåtgärder. I förslaget identifieras åtgärder som inte kräver några särskilda sektorsregler, eftersom andra instrument för statligt stöd till fullo tillgodoser syftet, nämligen stöd för investeringar som avser bearbetning av jordbruksprodukter till andra produkter än jordbruksprodukter, bomullsproduktion, investeringar i skapande och utveckling av annan verksamhet än jordbruksverksamhet, stöd för kunskapsöverförings- och informationsåtgärder och stöd för rådgivningstjänster.

VII. Ändringar av vissa allmänna villkor som gäller alla regler om statligt stöd

Enligt förslaget bör följande ändringar göras allmänt tillämpliga på alla statliga stödåtgärder, under förutsättning att inte annat framgår av andra regler:

Förenklade kostnadsalternativ:

Denna ändring gäller riktlinjerna.

För närvarande medger gruppundantagsförordningen att förenklade kostnadsalternativ tillämpas för medfinansierat stöd. Det föreslås att liknande bestämmelser införs i riktlinjerna och att tillämpningsområdet för denna möjlighet utvidgas till att omfatta vissa stödåtgärder som inte medfinansieras av Ejflu.

Genom tolkning i analogi med gruppundantagsförordningen har förenklade kostnadsalternativ redan godtagits enligt riktlinjerna (för medfinansierade åtgärder). Dessutom innehåller de nuvarande riktlinjerna redan möjligheten att använda ”standardantaganden” för kostnader i samband med vissa typer av stöd. De förenklade kostnadsberäkningarna skulle därför kunna tillämpas på flera typer av stöd, även stödåtgärder som uteslutande finansieras med nationella medel. Med tanke på stödets karaktär är risken för överkompensation begränsad. Inom jordbruks- och skogsbrukssektorn beviljas stöd främst inom ramen för stora stödordningar, stödmottagarna är nästan uteslutande små och medelstora företag och de stödbelopp som beviljas är låga.

Undantag från kravet på ett kontrafaktiskt scenario i fråga om stöd till små kommuner:

Denna ändring gäller riktlinjerna.

Enligt definitionen av små och medelstora företag³ betraktas kommuner som stora företag, oavsett deras faktiska storlek. Därför måste de vid ansökan om stöd lämna in ett kontrafaktiskt scenario.

Detta skapar problem för små kommuner, särskilt (men inte uteslutande) i fråga om stöd till lokal skogsinfrastruktur. Därför föreslås det att små kommuner med en årsbudget på mindre än 10 miljoner euro och färre än 5 000 invånare undantas från kravet på ett kontrafaktiskt scenario. Med tanke på de olika stödtyperna (stöd till lokal infrastruktur och skogsbruksinfrastruktur) anses en sådan ändring inte medföra någon risk för snedvridning av konkurrensen.

Undantaget skulle vara specifikt för riktlinjerna. Det finns inga liknande undantag enligt andra instrument för statligt stöd. Detta undantag anses dock motiverat i nuvarande situation, med tanke på det betydande antalet små kommuner där stöd till lokal infrastruktur och skogsbruksinfrastruktur är avgörande för att hålla landsbygden levande.

³ Bilaga I till kommissionens förordning (EU) nr 702/2014 av den 25 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd inom jordbruks- och skogsbrukssektorn och i landsbygdsområden förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUT L 193, 1.7.2014, s. 1).

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.193.01.0001.01.ENG#:~:text=Commission%20Regulation%20%28EU%29%20No%20702%2F2014%20of%2025%20June,Treaty%20on%20the%20Functioning%20of%20the%20European%20Union

VIII. Ändringar rörande särskilda stödåtgärder för jord- och skogsbruk.

Investeringsstöd till jordbruket

Dessa ändringar berör båda instrumenten.

- Enligt de nuvarande reglerna gäller en differentierad stödnivå liggande mellan 30 % och 75 %. För att anpassa reglerna för statligt stöd till lagstiftningen om landsbygdsutveckling föreslås en allmän stödnivå på 65 % för stöd till såväl primär jordbruksproduktion och bearbetning som saluföring av jordbruksprodukter. På grund av nuvarande strukturella nackdelar och begränsningar bibehålls den högre stödnivån på högst 85 % för de yttersta randområdena.
- Tack vare nuvarande regler om statligt stöd kan investeringsstöd uppfylla de nya krav som ställs på jordbrukare enligt unionsrätten under en period på högst tolv månader från och med den dag då de blir obligatoriska. Sådant stöd tycks inte förenligt med de allmänna principerna för statligt stöd, eftersom det kanske inte har någon stimulanseffekt. Dessutom kan det indirekt uppmuntra till ett sent införande av nya standarder. Detta skulle strida mot unionsrätten och gå stick i stäv med ambitionen att uppnå målen med den gröna given. Det föreslås därför att sådant stöd inte ska omfattas av de framtida reglerna.
- Enligt gällande regler begränsas stödet för förvärv av mark, med avseende på investeringar i jord- och skogsbruk, till 10 % av de totala stödberättigande kostnaderna för den berörda insatsen, dock med undantag för förvärv av mark för insatser som rör miljöskydd, i vilket fall detta kan vara högre. I de nya reglerna föreslås en utvidgning av denna möjlighet till åtgärder för bevarande av kolrika jordar. Ett sådant undantag överensstämmer med målen med den gröna given.
- Vid stöd för återställande av skador som orsakats av allvarliga klimathändelser och växtskadegörare, och under förutsättning att sådana händelser kan kopplas till klimatförändringarna, föreslås det att de nya reglerna villkoras för stödmottagarna så att dessa om möjligt inkluderar anpassningsåtgärder till klimatförändringarna i återställandet. Därmed kan skador och förluster orsakade av liknande händelser i framtiden minimeras. Genom detta villkor återspeglas sambandet mellan den återkommande förekomsten av sådana händelser och klimatförändringarna, samtidigt som jord- och skogsbrukssektorn uppmuntras att införa klimatanpassade jordbruksmetoder.

Stöd för förebyggande, kontroll och utrotning av djursjukdomar och stöd för att avhjälpa skador orsakade av djursjukdomar

Denna ändring gäller riktlinjerna.

Enligt nuvarande regler om statligt stöd får stöd beviljas för att kompensera för kostnaderna för förebyggande, kontroll och utrotning av djursjukdomar och för avhjälpande av de

uppkomna skadorna. För att djursjukdomen ska berättiga till stöd måste den vara upptagen i den förteckning som upprättats av Världsgesundhetsorganisationen för djurhälsa eller i förteckningen i bilaga II till förordning (EU) 2016/429. Enligt de nuvarande reglerna kan stöd därför inte beviljas i samband med nya djursjukdomar. I unionslagstiftningen på området hälsa och livsmedelssäkerhet föreskrivs dock även åtgärder avseende nya djursjukdomar, på samma villkor som de som gäller de förtecknade sjukdomarna. Det föreslås att reglerna om statligt stöd anpassas i enlighet med detta och att deras tillämpningsområde utvidgas till att omfatta nya sjukdomar.

Stöd för att avhjälpa skador orsakade av invasiva främmande arter och för förebyggande, kontroll och utrotning av invasiva främmande arter

Denna ändring gäller riktlinjerna.

De nuvarande reglerna för statligt stöd omfattar inte spridning av invasiva främmande arter inom EU:s territorier. Dessa främmande arter som importeras oavsiktligt orsakar ofta stora obalanser och skador på den biologiska mångfalden i EU och kan hota lokala och regionala arter som används för jordbruksverksamhet.

För att berättiga till stöd måste dessa invasiva arter upptas i den förteckning som antagits av kommissionen i enlighet med artikel 4 i förordning (EU) nr 1143/2014. Det föreslås att riktlinjernas tillämpningsområde utvidgas till att omfatta skador orsakade av invasiva arter som är upptagna i förteckningen, så att stöd kan gå till förebyggande och utrotning av dem och till avhjälpande av skador orsakade av invasiva främmande arter.

Kolinlagrande jordbruk

Denna ändring gäller riktlinjerna.

Enligt nuvarande regler får stöd redan beviljas olika åtgärder för kolinlagrande jordbruk. Dessa åtgärder kommer att bibehållas. De gäller t.ex. investeringsstöd, stöd för åtaganden om miljö- och klimatvänligt jordbruk och åtaganden om djurs välbefinnande, stöd för nackdelar i samband med Natura 2000 och ramdirektivet för vatten, stöd till ekologiskt jordbruk osv.

Syftet med de föreslagna nya reglerna är att möjliggöra stöd (i linje med förordningen om strategiska planer) också till ”kollektiva system och resultatbaserade betalningssystem”. Om sådana ordningar nämns i de nya riktlinjerna (t.ex. stöd för åtaganden om miljö- och klimatvänligt jordbruk, stöd för tjänster för miljö- och klimatvänligt skogsbruk och skogsskydd), anges det särskilt att detta även omfattar system för kolinlagrande jordbruk. En sådan särskild hänvisning till kolinlagrande jordbruk är förenlig med strategin för klimatanpassning och med den europeiska klimatlagen. För närvarande är utnyttjandet av tjänster för klimatvänligt skogsbruk lågt. För att höja utnyttjandegraden föreslås det därför också att det införs en möjlighet till ett stimulansbidrag på upp till 120 % av de stödberättigande kostnaderna för tjänster med anknytning till biologisk mångfald, klimat, vatten eller mark och kollektiva och resultatbaserade system, såsom system för kolinlagrande jordbruk inom skogsbruket.

